

Växjö kommun
utbildningsforvaltningen@vaxjo.se

2022-12-19

1 (21)

Dnr-SI 2022:7068

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ljungfälleskolan i Växjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ljungfälleskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Ljungfälleskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn utveckla det påbörjade arbetet med individanpassad undervisning så att undervisningen i högre utsträckning utmanar de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **16 juni 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen SI 2022:7068 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Ljungfälleskolan leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn leder ett välfungerande arbete med uppföljning och analys av kunskapsresultaten och värdegrundsuppdraget, vilket skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen. Arbetet involverar lärare och annan personal. Vidare visar granskningen att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag och att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Däremot leder rektorn inte något strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att lika förutsättningar ges eleverna, oavsett könstillhörighet.

Rektorns analyser skapar en god grund för utveckling av undervisningen

Granskningen visar att rektorn skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen genom att regelbundet och på olika sätt följa upp och analysera skolans kunskapsresultat. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att rektorn leder arbetet med att följa upp och analysera kunskapsresultaten både vid läsårets slut och löpande under terminerna, med fokus på eventuella avvikelser mellan ämnen och elevgrupper. Exempelvis genomför lärarna läsårsanalyser som sammanställs i skolans kvalitetsrapport och som utgör underlag för rektorns övergripande analys och verksamhetsplan. Rektorn och personalen följer också regelbundet upp och analyserar kunskapsresultat genom exempelvis ledningsgruppens delårsanalyser och vid klasskonferenser två gånger per termin och årskurs. Därutöver framkommer att rektorn kontinuerligt skapar sig en nulägesbild av verksamheten genom till exempel inbokade klassrumsbesök, olika former av personalmöten och informella samtal. Av intervjuerna med skolans personal framgår vidare att rektorn följer upp hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen genom att leda ett arbete kring ett relationellt förhållningssätt på skolan (se nedan). Därutöver deltar rektorn vid elevhälsomöten varannan vecka och då ligger fokus på mer övergripande frågor om både undervisning och värdegrundsarbete. Rektorn tar också del av de trygghetskartläggningar som görs, både genom kommunens årliga enkät och genom den enkät som skolans trygghetsteam ansvarar för. Rektorn tar också löpande del av det som behandlas på trygghetsteamets möten, som hålls en gång i månaden.

Granskningen visar att den ovan beskrivna analysen av kunskaper och värden ligger till grund för rektorns beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning. Av samtliga intervjuer med skolans personal framgår att det finns en pågående dialog kring hur resurser fördelas och används och att omprioriteringar görs vid behov, också under terminerna. Vid intervjuerna framkommer att rektorn och lärare visserligen har delvis olika förklaringar till varför andelen elever i årskurs 6 som nådde kunskapskraven i alla

ämnen sjönk från 75 till 50 procent mellan läsåren 2019/2020 och 2020/2021. Medan lärare förklarar nedgången med att elevgruppens sammansättning ändrades snabbt det året eftersom flera högpresterande elever bytte till en annan skola, beskriver rektorn lokalförändringarna och omorganisationen som skolan då genomgick som en starkt bidragande faktor. Däremot lyfter både rektorn och lärarna att skolan i nuläget framförallt behöver arbeta med att höja kunskapsresultaten i svenska som andraspråk och i simning i idrott och hälsa. Därför har utvecklingsåtgärder kring dessa områden satts in i form av extra undervisning i simning och bland annat kollegiala möten och kollega-observationer för sva-lärare och kartläggning av sva-elever utifrån Skolverkets material. Därutöver pågår ett utvecklingsarbete kring betyg och bedömning; trygghet, trivsel och studiero; samt individanpassad undervisning.

Rektorn leder och organiserar skolans arbete på ett välfungerande sätt

Granskningen visar att rektorn genomgående leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Av intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att rektorn skapar goda förutsättningar för lärarna att samverka. För att förbättra förutsättningarna för samverkan har rektorn minskat antalet elevstödjare och istället satsat på ett tvålärarskap i alla klassrum i kombination med en organisation som skolan kallar för Flexen. I Flexen bildar bland andra fritidspedagog, socialpedagog och elevresurs ett team som stödjer de elever som möter stora utmaningar i sitt skolarbete. I intervjuerna med rektorn, lärare och elevhälsa framkommer att skolans personal upplever denna organisation som välfungerande. I samtliga personalintervjuer framkommer även att det på skolan finns ett nära samarbete gällande planering av undervisningen och bedömning av elevers kunskaper mellan lärarna i samma årskurs och mellan lärarna i samma arbetslag. Samverkan sker också mellan arbetslagen genom arbetsplatsträffar och i de arbetsgrupper där skolans utvecklingsarbete bedrivs. Både rektorn och lärare berättar att tvålärarsystemet är ett sätt att säkerställa att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Lärarna har också fått gå in och observera varandras lektioner utifrån särskilda perspektiv som ett led i att utveckla undervisningen och detta arbetssätt kommer fortsättningsvis även att tillämpas över stadiegränserna och mellan teoretiska och praktisk-estetiska ämnen. Utöver detta har skolans förstelärare och personalen i elevhälsan gått en coachutbildning. Coacherna hjälper övrig undervisande personal genom stödjande samtal men det har också hänt att någon av dem har gått in och stöttat andra lärare i klassrummen. Granskningen visar vidare att även om skolan i nuläget inte har några obehöriga lärare, finns en viss planering för hur dessa introduceras, vilket bygger på det system med mentorer och coaching som finns på skolan och där tvålärarskapet utgör en bärande del.

Vidare framgår av samtliga intervjuer med personal och rektorn att det finns ett tydligt arbets- och förhållningssätt på skolan, vilket avspeglas i bland annat lektionernas struktur, hanteringen av frågor som rör trygghet och studiero och i arbetet med det relationella förhållningssättet. Syftet med detta förhållningssätt är att skapa ett klimat som hanterar de problem som uppstår i elevgrupper eller klasser genom att i första hand försöka ändra personalgruppens förhållningssätt, ofta med aktivt stöd från elevhälsan.

Rektorn har inte initierat ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att även om rektorn har vidtagit vissa åtgärder utifrån könsskillnader som identifierats på skolan, så har rektorn inte initierat några skolgemensamma åtgärder med ett specifikt fokus på jämställdhet. Enligt Skolverkets betygsstatistik når pojkar på Ljungfälleskolan i lägre utsträckning än flickor kunskapskraven i årskurs 6, vilket även anges i skolans kvalitetsrapport. I intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsa framkommer att det finns en medvetenhet kring resultatskillnaderna mellan könen bland skolans personal och att de också har varit föremål för gemensam diskussion. Rektorn förklarar vid intervjun att resultatskillnaderna mellan flickor och pojkar inte har gett upphov till några riktade insatser, utan att det snarare handlar om att förbättra undervisningen i stort för att lyfta svaga elever och öka elevgruppens motivation. Däremot berättar lärare att de har angripit frågan om hur talutrymmet i klassrummet fördelas mellan pojkar och flickor genom att hjälpa varandra att uppmärksamma detta när de observerar undervisningen i varandras klasser. Rektorn beskriver hur jämställdhetsperspektivet i undervisningen också betonas i vissa läromedel och genom skolans temaveckor kring jämställdhet och likabehandling. Lärare förklarar att det främst är vid temaveckor så som Alla lika, alla olika, Stopp min kropp och Nätrespekt som de diskuterar frågor som rör jämställdhet tillsammans med eleverna. Vid elevintervjuerna är det bara några elever som kan minnas att de har diskuterat jämställdhet och då med koppling till hur vissa idrotter tidigare förknippats med ett kön. Samtidigt upplever flera elever att pojkar och flickor blir behandlade på samma sätt på skolan.

Granskningen visar vidare att skolan har identifierat ytterligare områden där det finns vissa skillnader mellan kön. Av den inskickade dokumentationen framgår att det finns skillnader i upplevd trygghet mellan gruppen pojkar och flickor. Intervjuerna med rektorn och personal visar att dessa skillnader framförallt handlar om att både pojkar och flickor har upplevt omklädningsrummen som otrygga men på delvis olika sätt. Skolan har hanterat otrygghetsfrågan genom ökad vuxennärvaro i omklädningsrummet. Elever ger vid intervjuerna främst raster och rastaktiviteter som konkreta exempel på när det finns skillnader mellan pojkar och flickor på skolan, till

exempel att det mest är pojkar som spelar fotboll. Rektorn förklarar att dessa skillnader är en av anledningarna till att skolan initierat ett arbete med styrda rastaktiviteter. Därutöver berättar elevhälsan att de har noterat ett könsmönster kring psykisk ohälsa som något som främst drabbar flickor, men att detta hittills inte har följts upp på ett systematiskt sätt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Granskningen visar att rektorn inte leder ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Skolans personal har, under rektorns ledning, fångat upp och analyserat skillnader mellan pojkar och flickor som berör både kunskaper och värden, men dessa skillnader har inte resulterat i några skolgemensamma åtgärder med ett specifikt fokus på jämställdhet. Utan ett skolgemensamt, strategiskt och medvetet arbete kring jämställdhet riskerar de könsmönster som framkommer i skolans analyser av kunskapsresultat, upplevd trygghet och elevers psykiska mående att förbli oförändrade.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Vidare framgår att alla som arbetar i skolan i det vardagliga arbetet ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Rektorn har också enligt läroplanen

ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar ett arbete med jämställdhet som är långsiktigt och systematiskt och som syftar till att alla elever ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet. Skolinspektionen vill peka på vikten av att jämställdhetsarbetet inte begränsas till uppföljning och analys av kunskapsresultat. På samma sätt som skolan i dagsläget analyserar kunskaps- och trygghetsresultat utifrån ett könsperspektiv, bör även utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer systematiskt och löpande följas upp på ett sådant sätt att könsmönster kan uppmärksammas. Det kan handla om att analysera könsmönster som synliggörs genom elevhälsans arbete, exempelvis kring psykisk ohälsa, eller om att följa upp att lärare på ett medvetet sätt speglar jämställda värderingar i sin ämnesdidaktik. Det kan också handla om att arbeta kollegialt för att synliggöra de mönster och normer kopplat till kön som genomsyrar förståelsen hos lärare och personal och att öka deras kunskap om jämställdhet. En kollegial diskussion kan sedan ligga till grund för utformningen av gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen, men är också avgörande för ett kontinuerligt arbete kring ett jämställt bemötande av skolans elever. Ytterligare vägledning kring hur ett sådant arbete kan organiseras finns i Skolverkets stödmaterial om att leda jämställdhetsarbete.² Sammantaget handlar arbetet om att skapa en medvetenhet bland både personal och elever om hur flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan samt att utarbeta och kontinuerligt uppdatera strategier för hur traditionella könsmönster kan motverkas.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmen (Lgr 22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning; 2.8 Rektorns ansvar, samt 2.1 Normer och värden.

² Skolverket (2022). Leda jämställdhetsarbete (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/leda-jamstalldhetsarbete>).

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till beslutet är följande: Granskningen visar att undervisningen på Ljungfälleskolan är strukturerad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Granskningen visar även att eleverna får tid att reflektera över sitt eget lärande och görs delaktiga i utvärdering och i viss mån planering av undervisningen. Undervisningen stärker också elevernas självförtroende och lust att lära. Vidare visar granskningen att det på Ljungfälleskolan finns ett aktivt arbete med att anpassa undervisningen för de elever som har ett annat modersmål än svenska. Däremot visar granskningen att undervisningens innehåll och arbetssätt inte alltid stimulerar och utmanar de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och har ett aktivt lärarstöd

Intervjuer och lektionsobservationer ger en samlad bild av att undervisningen är målfokuserad och präglas av en tydlig struktur. I intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsan framkommer att de på skolan har arbetat med att förtydliga lektionernas struktur och syfte, både genom att använda olika hjälpmedel, som digitala presentationsverktyg, visuella klockor och bildstöd, men också genom att koppla lektionens arbetssätt till lärandemålen. Elever berättar vid intervjuerna att lärarna inleder lektionerna med att förklara lektionens mål, varför de ska arbeta på ett visst sätt och vad de ska bli bättre på. I lärarintervjuerna framkommer också att flera lärare arbetar aktivt för att skapa tydligare lektionsavslutningar, till exempel genom att sammanfatta lektionen och koppla tillbaka till målet och syftet eller genom att använda olika varianter av snabba utvärderingar. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerar finns en tydlig lektionsstruktur beskriven på tavlan och läraren inleder med att muntligt koppla denna till lektionens syfte och mål. Av lektionsobservationerna framgår också att det strukturerade arbetssättet är något som eleverna är vana vid. Några lektioner inleds exempelvis med att eleverna arbetar självständigt utifrån en instruktion på tavlan allt eftersom de kommer in i klassrummet. Både lärare och rektorn beskriver vid intervjuer att det finns ett aktivt arbete med att koppla undervisningen till läroplanen och andra styrdokument. Sedan vårterminen 2022 har skolan också haft lärträffar utifrån Skolverkets material för att implementera den nya läroplanen (Lgr 22) i undervisningen.

Vidare visar granskningen att undervisningen är varierad och präglas av ett aktivt lärarstöd. Det skolgemensamma arbetet med lektionsdesign och en tydligare lektionsstruktur leds av rektorn, som beskriver att detta har stärkt lärarnas förmåga att ge aktivt lärarstöd. Vidare lyfter lärare vid intervjuerna vikten av att inte hålla för långa genomgångar utan att istället aktivera eleverna redan under lektionens inledning. Lärare kopplar vikten av variation till att olika elever lär sig på olika sätt. Elever säger också att de upplever att lärarna är medvetna om att de lär sig på olika sätt och att de får det lärarstöd de behöver för att klara uppgifterna och nå kunskapsmålen. Elever ger exempel på hur lärarna ofta hjälper dem utan att ge hela svaret, genom att ställa frågor kring hur eleverna kan tänka eller genom att ge tips på hur de kan komma vidare. Vidare ger lärare flera exempel på hur de varierar arbetssätt och arbetsformer; att arbeta stationsbaserat, växla mellan lärobok, datorer och lärplattor, eller mellan enskilt arbete, arbete i par och lärarledda genomgångar eller att under långa pass variera arbetssätten också med film och utevistelser när så är möjligt. Elever lyfter fram de tillfällen då de har fått arbeta i par eller i grupp som särskilt roliga och motiverande.

Eleverna görs med varierade metoder delaktiga i sitt eget lärande

Granskningen visar att lärarna skapar utrymme för eleverna att med olika metoder reflektera öppet kring olika frågor och kring sitt eget lärande. Av lektionsobservationer och intervjuer med elever och lärare framgår att lärarna låter eleverna reflektera på olika sätt. I en klass sammanfattar exempelvis läraren tillsammans med eleverna vad de har arbetat med under veckan. Därefter får eleverna skriva i sin reflektionsbok, både vad de har lärt sig och vad de har tyckt varit svårt eller utmanande. I en annan klass arbetar de med checklistor, där eleverna får utvärdera sitt eget arbete med hjälp av kontrollfrågor. I ett ämne har eleverna en loggbok, där de får skriva om vad de har gjort och vad de har lärt sig. I en klass arbetar lärarna med skriftliga utvärderingar i något som de kallar för "hemliga boken" som också fångar upp sådant som eleverna drar sig för att berätta om muntligt. En annan del i det reflekterande arbetet är kamratrespons, där eleverna får bedöma varandras arbeten. En lärare använder exempelvis ett system som heter "två stjärnor, en önskan" där eleverna läser varandras texter eller lyssnar på varandras redovisningar och får träna på att förmedla både beröm och konstruktiv kritik.

Vidare visar granskningen att undervisningen på Ljungfälleskolan innehåller varierade metoder för att utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Lärare berättar i intervjuerna att de använder olika typer av snabba självvärderingar där eleverna vid lektionens slut får svara på hur bra de lärt sig en konkret färdighet genom handuppräckning eller genom att göra tummen upp eller ned. Under de observerade

lektionerna omfattar dessa snabba självvärderingar både frågor om lektionens syfte, innehåll och studiero. De metoder för utvärdering som beskrivs i föregående stycke omfattar till viss del även elevernas utvärdering av undervisningen som sådan.

Granskningen visar även att eleverna görs delaktiga i undervisningens planering och genomförande, främst rörande arbetsformer men också till viss del avseende undervisningens innehåll. I skolans kvalitetsrapport anges att lärarna tror att eleverna har svårt att veta vad i undervisningen som de kan få vara med och påverka och vid intervjuerna ger lärare framförallt exempel som handlar om att eleverna kan påverka undervisningens form snarare än dess innehåll. Rektorn förklarar att när lärarna strävar efter att planera undervisningen så att den täcker in läroplanen och samtliga betygskriterier blir det lätt att det är först vid undervisningens *hur* som eleverna släpps in. I intervjun med elevhälsan uttrycks detta som att elevernas inflytande över undervisningen ofta handlar om *hur* snarare än *vad*. Lärare berättar exempelvis att eleverna kan få påverka formerna för prov och redovisningar för att få möjlighet att visa sina starka sidor, och att de försöker lyssna in vilka arbetsformer elevgruppen föredrar som ett medel för att bibehålla elevernas intresse. Vid intervjuerna med elever och lärare framkommer att eleverna ibland kan få välja hur de vill arbeta under en lektion, till exempel ensam eller med en kompis, eller att de när de övar på läsning själva kan få välja en bok. Eleverna har också vid några tillfällen fått rösta om vad de ska göra under en lektion. Samtidigt berättar lärarna vid intervjuerna att skolan i vissa ämnen arbetar med modellen veta, önska, lära (VÖL), som gör eleverna delaktiga i planeringen av både undervisningens former och innehåll. Ett annat exempel på hur eleverna får påverka undervisningens innehåll rör ämnet geografi där läraren aktivt försöker dra nytta av att flera av eleverna har ursprung i eller kopplingar till andra länder, för att levandegöra undervisningen.

Undervisningen är stödjande och motiverande men inte alltid utmanande

Granskningen visar att undervisningen innehåller flera inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Vid intervjuerna berättar elever att lärarna ofta ger beröm och uppmuntran vid lektionerna, något som eleverna sammankopplar med att de också tycker att lärarna hjälper dem när de behöver. Vid de observerade lektionerna berömmar lärarna både enskilda elever och klassen som grupp. Ibland kopplas berömmet också till en konkret prestation. Elever lyfter vid intervjuerna även utvecklingssamtalen som ett tillfälle då de får beröm av läraren och görs uppmärksamma på vad just de är duktiga på. Lärare betonar vikten av att inte bara berömma utan också förklara vad det var som var så bra, och säger att de försöker att särskilt uppmuntra elever med låg självkänsla genom att ge dem beröm inför andra elever. Enligt lärare är en viktig del av att öka elevernas självförtroende att bekräfta

dem när de är duktiga i situationer som handlar mer om värdegrund och trygghet än kunskapsutveckling genom att exempelvis säga "nu hörde jag att du sa något jättesnällt" eller "vad bra att du tog med den eleven på rasten".

Granskningen visar vidare att det på skolan finns ett gemensamt arbete för att anpassa undervisningen för de elever som har svårt att nå målen. Av inkommen dokumentation, lektionsobservationer och intervjuer med lärare och rektorn framgår att ett av de utvecklingsområden som skolan arbetar med är individanpassad undervisning. Detta sker exempelvis genom att elever med annat modersmål får undervisning av sva-lärare även i andra ämnen, i syfte att de ska träna extra på språk och ämnesspecifika begrepp. I intervjun berättar elevhälsan att de tillsammans med lärarna medvetet har försökt avdramatisera frågan om extra anpassningar och stöd, genom att till exempel diskutera varför vissa personer ibland behöver mer hjälp för att klara av samma saker som andra. Lärare berättar att skolans mottagande av nyanlända elever och utvecklingen av ett faddersystem där eleverna får turas om att presentera skolan för nya elever konkretiserar att behovet av stöd kan skilja sig mycket mellan olika individer. I intervjun med de äldre eleverna framkommer att de är vana vid att hjälpa till att ta emot nya elever och att de tycker att detta är roligt och givande.

Däremot visar granskningen att även om skolan har påbörjat ett arbete med individanpassad undervisning, är undervisningen inte alltid utmanande för de elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. I intervjuer med såväl lärare, elevhälsa, rektorn och elever framkommer att lärarna inte alltid lyckas utmana de elever som snabbt blir klara eller ligger långt framme. Lärare ger vissa exempel på hur de arbetar med extrauppgifter och fördjupningsämnen i några ämnen, vilket även ses vid några lektionsobservationer, men säger samtidigt att flera högpresterande elever har slutat på skolan och att skolan behöver utveckla sitt arbete med de elever som lätt når målen. Rektorn berättar att det pågående arbetet med individanpassad undervisning handlar om att skapa breda uppgifter som kan utföras på olika nivåer och om att stödja lärarna i att identifiera de elever som upplever att undervisningen blir för lätt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn fortsätta utveckla arbetet med att anpassa undervisningen så att de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling ges den ledning och stimulans de behöver utifrån sina enskilda behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Ljungfälleskolan endast till viss del är anpassad så att den stimulerar och utmanar de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Medan det på skolan finns ett aktivt arbete med att anpassa undervisningen för de elever som har svårt att nå målen, fungerar motsvarande anpassning för att fånga de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte fullt ut. Lärarna lyckas därför inte alltid utmana de elever som snabbt kommer vidare i sitt lärande.

Enligt 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar lärarna att under rektorns ledning fortsätta utveckla arbetet med att ge ledning och stimulans till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. En utmanande undervisning innebär att läraren kognitivt utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter som utvecklar deras tänkande. Detta främjar och stärker i sin tur elevernas motivation och engagemang i undervisningen. Konkret handlar det om att lärarna behöver erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan och att de extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.³ Skolinspektionen noterar i tidigare granskningar att högpresterande elever beskriver ett högt tempo som ett viktigt kriterium för utmanande undervisning, men detta måste inte handla om att gå fram i snabbare takt utan kan innebära en variation i arbetssätt och uppgifter som logiskt bygger på varandra. Vidare framhåller Skolinspektionen vikten av både rektorns insyn i och lärarnas samverkan kring undervisningen, liksom att undervisningens mål och syfte görs tydligt för eleverna.⁴ Granskningen av Ljungfälleskolans undervisning visar att den omfattar dessa tre framgångsfaktorer, varför skolan bör kunna dra nytta av

³ Skolinspektionen (2016) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s 6.

⁴ Skolinspektionen (2018) *Utmanande undervisning för högpresterande elever*, Tematisk kvalitetsgranskning. Stockholm: Skolinspektionen.

dem i arbetet med att fortsätta utveckla anpassningen av undervisningen för högpresterande elever. Arbetet med att ytterligare utveckla undervisningen för just dessa elever kan med fördel också ske inom ramen för det nyligen initierade utvecklingsarbetet kring individanpassad undervisning.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolans arbete bedrivs i hög utsträckning på ett sådant sätt att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Skolinspektionens granskning visar att det på Ljungfälleskolan finns ett aktivt arbete för att skapa och upprätthålla studiero, i vilket både personal och elever deltar. Granskningen visar också att skolan har ett medvetet trygghetsskapande arbete som drivs av skolans trygghetsteam och som bygger på ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt hos skolans personal.

Skolan har ett samlat och välfungerande arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att det på skolan finns ett samlat arbete med att skapa studiero och att riktade åtgärder vidtas vid behov för att förbättra studieron. Lärare berättar att de har flera olika rutiner och arbetsformer som bidrar till att främja studiero, bland annat en bänkbok som eleverna kan ta upp när de kommer in från rasten; att hålla genomgångar korta; att arbeta med lektionsdesign; rörelsepauser och kompismassage; samt att det finns tillräckligt många vuxna ute på rasterna för att lösa konflikter så att eleverna inte tar med sig dem in i klassrummet. Av intervjuer med lärare och elever samt lektionsobservationer framgår också att lärarnas gemensamma arbete med att förtydliga lektionernas struktur, mål och syfte har haft positiv inverkan på studieron. Det framkommer också att lärarna använder sig av olika verktyg för att vid behov upprätthålla en lugn miljö, så som visuella klockor, trafikljus eller en klocka som de pingar i när det blir för livligt i klassrummet.

Vidare framgår av intervjuerna med elever att de på olika sätt är delaktiga i skolans arbete med studiero. Studiero adresseras i klassråd och på elevråd, och frågor om studiero förekommer både inom ramarna för elevernas utvecklingssamtal och i den årliga trygghetsenkäten. Därutöver behandlas frågan om hur eleverna upplever arbetsron i klassrummet vid elevernas hälsobesök hos skolsköterskan i årskurs 2, 4 och 6, vilket framkommer i intervju med elevhälsan. Lärare berättar vid intervjuerna att det också är vanligt att eleverna får göra snabba utvärderingar av hur studieron varit under en viss lektion eller en skoldag genom att använda handuppräckning eller tummar. Detta förekommer också vid några lektionsobservationer.

Granskningen visar att skolans samlade arbete med studiero har gett positiv effekt och att det pågår ett aktivt arbete för att ytterligare förbättra studieron. I intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att det oftast är studiero på lektionerna och att det samlade arbetet kring lektionsstruktur har haft positiv effekt, även om bilden av vad som kännetecknar studiero kan skilja sig åt. Det kan dock finnas problem med studiero under vissa lektioner i vissa ämnen. Enligt rektorn varierar också lärarnas förmåga att skapa arbetsro i klassrummet. Rektorn har därför initierat ett arbete med coachning mellan lärarna, så att en lärare som är duktig på att skapa studiero i sin klass går in och hjälper läraren i en klass där det finns problem med studieron.

Ett medvetet arbete och ett gemensamt förhållningssätt skapar en trygg skolmiljö

Granskningen visar att det på skolan finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet, vilket framgår av intervjuer med lärare, elevhälsa, elever och rektorn. Skolans trygghetsteam, där både skolsköterska och skolbibliotekarie ingår, har en bärande roll både i skolans hantering av kränkningar och i arbetet med värdegrundsfrågor. Värdegrundsarbetet tar sig konkreta uttryck bland annat genom att allas lika värde finns beskrivet med bildstöd på tavlan i klassrummen och genom att värdegrundsfrågor behandlas i alla klasser vid terminsstart. I intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsa framkommer att det på skolan finns ett gemensamt förhållningssätt kring trygghetsfrågor och en samsyn i att alla vuxna har en gemensam skyldighet att ingripa. Skolans personal berättar vid intervjuer att goda relationer är centralt för värdegrundsarbetet och rektorn förklarar att det är en anledning till att hen har möjliggjort för samtliga lärare att äta pedagogisk lunch tillsammans med eleverna.

Vidare visar granskningen att det medvetna arbetet bygger på en bred kartläggning och analys av elevernas upplevelser av trygghet respektive otrygghet. Av inskickad dokumentation och intervjuer med elever, personal och rektorn framgår att trygghetsfrågor lyfts i kommunens årliga trygghetsenkät och vid utvecklingssamtal, men utöver det också i klasserna, till exempel i slutet av skolveckan. Två gånger per

termin genomför trygghetsteamet tillsammans med elevrådet trygghetsvandringar på skolan för att identifiera otrygga platser. I skolans egen kartläggning av tryggheten ingår också i viss mån sociala medier. Elevhälsan har diskuterat frågor om integritet, nätmobbing och grooming med de äldre eleverna, och en av årets tre temaveckor som planeras av trygghetsteamet handlar om nätrespekt. Vid Skolinspektionens intervjuer är eleverna samstämmiga i att de känner sig trygga, vilket överensstämmer med resultatet i Skolenkäten. Elever upplever att det alltid finns vuxna i närheten, och att lärarna ofta frågar dem hur det har varit på rasterna. De organiserade rastaktiviteterna lyfts också vid intervjuer med både lärare och elever som en viktig åtgärd som ökar tryggheten på rasterna. Lärare berättar att ett led i att skapa ett lugnt och välkomnande klimat på skolan är att fritidspedagogerna spelar glad musik på skolgården på morgnarna. Vid samtliga intervjuer framkommer att eleverna återkommande har pekat ut omklädningsrummen som en otrygg plats, vilket skolan försökt avhjälpa genom ökad vuxennärvaro. Eleverna har också önskat draperier eller avskiljningsväggar i duscharna, vilket rektorn har fört dialog kring med fastighetsägaren – men ännu har ingen förändring skett.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg mellan ämnen, årskurser och elevgrupper på ett systematiskt sätt. Vidare visar granskningen att lärare har förutsättningar för att kvalitetssäkra sina omdömen genom exempelvis sambedömning, samt att rektorn, genom pågående utvecklingsinsatser, arbetar för att ytterligare stärka arbetet med bedömning och betygssättning på skolan. Sammantaget bedömer Skolinspektionen därför att rektorn ger goda förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg, men vill särskilt understryka vikten av att det initierade utvecklingsarbetet fortskrider enligt plan.

Rektorn ger förutsättningar för likvärdighet och kvalitetssäkring

Granskningen visar att rektorn analyserar skillnader i omdömen och betyg och att de identifierade skillnaderna hanteras inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. Vid läsårsslut görs en samlad analys där de aktuella kunskapsresultaten jämförs med de för föregående år. Därefter diskuterar förstelärarna eventuella avvikelser tillsammans med rektorn. Genom denna analys har skolan konstaterat att eleverna når målen lättare i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen där nationella prov saknas. Rektorn bedömer att detta vittnar om att lärarna är mindre säkra på att bedöma elevernas kunskaper i de ämnen som saknar nationella prov. Även lärare säger att de är mer säkra på att göra bedömningar i vissa ämnen och att det kan vara svårare att hitta rätt i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen. Både rektorn och lärare beskriver att det på skolan finns ett fungerande system för sambedömning, men rektorn konstaterar att det finns behov av att utveckla sambedömningen av de nationella proven i årskurs 3. Utvecklingen av sambedömning fångas upp inom ramarna för skolans utvecklingsarbete inom det systematiska kvalitetsarbetet (se nedan).

Vidare visar samtliga intervjuer med skolans personal att rektorn ger lärarna goda förutsättningar för att öka likvärdigheten i lärarnas bedömningar samt att med olika metoder kvalitetssäkra omdömen och betyg. Lärare berättar att de alltid sambedömer nationella prov och att tvålärarskapet gör att de arbetar mycket med sambedömning också i övrigt. Lärare ger också flera andra exempel på metoder de använder sig av för att kvalitetssäkra sina bedömningar och öka likvärdigheten. Bland annat använder de Skolverkets bedömningsstöd och gör gemensamma kartläggningar årskursvis utifrån dessa. En lärare berättar att de pratar om tolkning av bedömningskriterierna vid de kommungemensamma nätverksträffarna för lärare i praktiskt-estetiska ämnen. Den här hösten har arbetslagen lagt mycket tid på att diskutera implementeringen av den nya läroplanen (Lgr 22). Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att lärarna inte har kommit lika långt i arbetet med en gemensam tolkning av betygs- och bedömningskriterier, men både intervjun med rektorn och inkommen dokumentation visar att skolans pågående utvecklingsarbete kring bedömning syftar till att lägga grunden för just en sådan diskussion. Arbete kring bedömning ingår även i den kommungemensamma insats kring ökad likvärdighet i betyg och bedömning som huvudmannen initierat.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

X Johanna Tinghammar Bruck

Beslutsfattare

Signerat av: Johanna Tinghammar Bruck

X Ulrika Kolben Waaranperä

Föredragande

Signerat av: Ulrika Kolben Waaranperä

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Johansson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 12 och 13 oktober 2022. Besöket genomfördes av Anna Johansson och Ulrika Kolben Waaranperä.

Ljungfälleskolan är belägen i Växjö kommun. Skolan har förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. Vid Skolinspektionens besök gick 322 elever på skolan. Förskoleklassen har inte ingått i denna granskning. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor.